

محمد‌هادی جعفرپور وکیل دادگستری

صلاحیت مجلس به عنوان رکن قانونگذاری تابع قیود و مقدماتی است که در اصول قانون اساسی و قواعد حقوقی به آن اشاره شده است. هر قاعده و اصلی در عالم حقوق و منطق دارای استثنائاتی است که بعضا بنا به توجهات قانونی و منطقی و یا... اصل مورد بحث مشمول استثناء شده، می‌توان برخلاف اصل اقدام کرد اما استناد به این موضوع تابع تشریفات است که دایره شمول استیفاء از استثناء را مضیق می‌کند. فی‌المثل اصل و قاعده بر آن است که طرح یا لایحه در صحن مجلس به رای و بررسی گذاشته شود و سپس نمایندگان به آن رای می‌دهند، در این بین اصل ۸۵ قانون اساسی استثنایی قائل شده برای تصویب طرح خارج از این قاعده اما شرایط استناد به این اصل چیست؟ فلسفه و جودی اصل ۸۵ قانون اساسی که تصویب برخی طرح‌های مجلس را خارج از صحن مجلس و در حیطه اختیارات کمیسیون‌های مجلس می‌داند، منکی بر شرایط و ضوابط خاصی است؛ یکی از علل اصلی رجوع به مفاد اصل ۸۵ صرفه‌جویی در وقت بنا بر شرایط خاص و فوری بودن موقعیتی است که لزوم تصویب قانون را توجیه می‌کند. با این وصف این سوال مطرح است که ماهیت و کارکرد طرح عفاف و حجاب چیست که رجوع به اختیارات اصل ۸۵ را توجیه می‌کند؟ شورای نگهبان در تفسیر اصل ۸۵ و در توجیه عدم رعایت تشریفات معمول در تصویب قانون به اصل ضرورت اشاره دارد، به این مفهوم که پیش از آنکه نمایندگان مجلس بخواهند تصویب طرحی را در قالب اصل ۸۵ به کمیسیون‌های مجلس واگذار کنند، لازم است در راستای تحلیل ضرورت اتخاذ چنین تصمیمی، در صحن مجلس به بحث و تبادل نظر پرداخته، چنانچه نتیجه مذاکرات ضرورت چنین امری را توجیه کرد آنگاه بنا به آن ضرورت احراز شده مستند به اصل ۸۵ طرح مورد نظر خارج از صحن مورد بررسی قرار گیرد. در تأیید این موضوع ماده ۱۶۸ آیین‌نامه داخلی مجلس نیز ضمن اشاره به وظیفه ذاتی مجلس در وضع مقررات مبین این مفهوم است که اصل ۸۵ مفاد ماده ۱۶۸ آیین‌نامه داخلی مجلس مبین تکلیفی است برای نمایندگان که نمی‌توانند به‌سادگی از این اصول و تشریفات معمول قانونگذاری عدول کنند، بلکه احراز اصل ضرورت برای نادیده گرفتن تشریفات معمول قانونگذاری لازم است. شورای نگهبان نیز در بحث احراز ضرورت بر این عقیده است که ضرورت در مواردی حاصل می‌شود که الزاماتی در نظم حقوقی کشور مانند خلأ قانونی وجود داشته باشد. همین یک عبارت ساده «خلأ قانونی» بهترین دلیل است بر این امر که نمی‌توان بنا بر هر دلیلی تشریفات تصویب لایحه عفاف و حجاب را با اصل ۸۵ قانون اساسی به کمیسیون‌ها واگذار کرد، چرا که در حال حاضر راجع به مسأله حجاب، قانون لازم الاجرا وجود دارد لذا هیچ خلأقانونی احساس نمی‌شود. علاوه اینکه در تفسیرهای شورای نگهبان از اصل ۸۵ به این مورد بر می‌خوریم که چنانچه تصویب قانونی سبب تحمیل بار مالی بر کشور شود مطرح کردن آن طرح در کمیسیون‌ها و مختار اصل ضرورت است که بنا بر همین تفسیر و بنا به پیش‌بینی‌هایی که در لایحه عفاف و حجاب شده، باید طرح مذکور در صحن مجلس مطرح شود، چراکه مقررات پیش‌بینی‌شده در این طرح مستلزم تأمین بودجه برای دستگاه‌های مورد اشاره در طرح و لذا واجد بار مالی فراوانی است.

یک فعل سیاسی اصلاح طلب در خصوص وضعیت کنونی کشور و عملکرد دولت اظهار داشت: دولت سیزدهم نشان داده که دولت کارآمدی نیست. وقتی یک دولت در طول سال بیشتر از ۱۰ مقام در حد وزیر و معاون را به دلیل استیضاح برکناری یا استعفا از دست می‌دهد می‌توان گفت در همان برهه چینی‌شدنه دولت معیار تجربه و تخصص نادیده گرفته شده است. جلال جلالی زاده گفت: مردم این روزها شدیداً گرفتار شده‌اند و گران‌ترین بیکاری و مشکلات معیشتی آذیت‌شان می‌کند. در واقع وقتی گرانی روز به روز بیشتر می‌شود؛ وقتی مشکلات عدیده اجتماعی و فرهنگی نه تنها رفع نمی‌شوند بلکه بیشتر و جدی‌تر خودنمایی می‌کنند و وقتی رابطه ایران در نظام بین‌الملل همچنان دارای تنش است می‌توان اینطور نتیجه‌گیری کرد که دولت کارآمد نیست. وی افزود: جوانان کشور شرایط بسیار سختی را سپری می‌کنند. در حالی که گرانی افسارگسیخته ببداد می‌کند و حتی اجاره خانه مشکل شده است برای جوانان پیدا کردن شغل مناسب هم دشوار شده است. شرح این شرایط به این بیان است که بحران را با تمام وجود حس می‌کنیم، با این توضیح که در چنین اوضاع بدی دولت مردان اولویت را موضوع‌هایی می‌دانند که از نظر بخشی از جامعه فاقد اهمیت هستند. نماینده مجلس ششم بیان کرد: ما با دولتی روبه‌رو هستیم که بنایش را بر تبلیغات، چون قرار گرفتن روی ریل پیشرفت و... گذاشته است. در این بین صد و سیماهی که چون از بیت‌المال ارتزاق می‌کند باید رویکردی ملی داشته باشد با تهیه خبر و گزارش‌هایی بنا دارد دولت را دولتی کارآمد بشناسد که البته غالب مردم به آگاهی لازم رسیده‌اند و این رفتارها را باور نمی‌کنند. ای کاش به جای اینکه هم و غم خودشان را برای تبلیغ دولت به کار بگیرند به فکر راه‌هایی برای کاهش مشکلات بودند. عضو شورای مرکزی حزب اتحاد ملت تصریح کرد: برای اینکه این روند ماندگار نشود و آقایان بدانند که اصلاح ضروری است بهتر این حس و نظر تانی مجلس است. با این توضیح که نمایندگان بر حسب وظیفه نمایندگی باید به چیزی جز جلب رضایت عمومی فکر نکنند و از موقعیت قانونی‌ای که در اختیارشان است نهایت بهره را در راستای راضی کردن جامعه ببرند. ششک، اما این است مجلسی داریم که از نیروهای قوی تشکیل نشده است و به همین دلیل قوه مقننه هم قدم یا قوه مجریه در شرایط سخت مردم هم سپیم است و هم نقش زیادی دارد.

مذاکرات هسته‌ای سیاسی است نه اقتصادی

آزاد شدن پول‌های بلوکه شده ایران دستاورد نیست

برخی کشورها به دنبال ضعیف کردن ایران از مسیر اقتصاد هستند

آرمان ملی – احسان انصاری: آزاد شدن پول‌های بلوکه شده ایران در کره جنوبی چه تأثیری بر اقتصاد کشور دارد؟ چرا اصولگرایان روی این موضوع مانور تبلیغاتی می‌دهند؟ آیا آنچنان که اصولگرایان عنوان می‌کنند این اتفاق یک دستاورد است؟ آیا دولت رئیسی برای به نتیجه رسیدن و یا نرسیدن مذاکرات و پیامدهای آن بر بازار تدابیر لازم‌راند پیشیده است؟ برای پاسخ به این سؤالات «آرمان ملی» با دکتر بهمن آرمان، اقتصاددان گفت‌وگو کرده است. آرمان معتقد است: «واقعیت این است که مذاکرات بیشتر سیاسی است و اختلافاتی که مطرح می‌شد بیشتر جنبه سیاسی دارد. به همین دلیل منافع اقتصادی ایران زیاد مورد توجه مذاکره‌کنندگان قرار ندارد. جریان‌هایی در خارج از کشور به دنبال یک ایران ضعیف با نرخ بالای بیکاری و قدرت اقتصادی پایین هستند. این در حالی است که برزخ تحریم‌ها نیز در همین راستاست و اقتصاد ایران را ضعیف می‌کند.» در ادامه ماحصل این گفت‌وگو را می‌خوانید.

آزادسازی پول‌های بلوکه شده ایران در کره جنوبی چه تأثیری بر وضعیت اقتصاد کشور خواهد داشت؟ آیا این اتفاق می‌تواند روند مذاکرات هسته‌ای را تغییر دهد؟

آزادسازی پول‌های بلوکه شده ایران در کره جنوبی نقش مهمی در وضعیت اقتصاد کشور ندارد. این در حالی است که براساس توافقاتی که صورت گرفته ایران تنها می‌تواند پول‌ها را در زمین‌های خاصی استفاده کند. به صورت کلی مذاکرات هسته‌ای ایران و قدرت‌های جهانی بیشتر جنبه سیاسی دارد تا اقتصادی. هر کدام از این کشورها نیز در مذاکره با ایران به دنبال منافع خاص خود هستند. از نظر تاریخی و به‌صورت سنتی روسیه هیچ‌گاه دوست نداشته در مرزهای جنوبی‌اش کشوری قدرتمند مانند ایران حضور داشته باشد که از نظر اقتصادی بر کشورهای منطقه تأثیر بگذارد. در عمل نیز آنچه تاکنون مشاهده شده این است که روس‌ها همواره منافع خودشان را بر منافع ملی ما ترجیح داده‌اند. اگر ایران خط ششم گاز خود را که از عسلیوه آغاز می‌شد و از طریق مرز بازرگان به ترکیه و از آنجا به اروپا صادر می‌شد را محقق می‌کرد شاید روسیه نمی‌توانست تأثیر اروپایی را از نظر تأمین گاز به این کشور وایسته کند. واقعیت این است که مذاکرات بیشتر سیاسی است و اختلافاتی که مطرح می‌شود بیشتر جنبه سیاسی دارد. به همین دلیل منافع اقتصادی ایران زیاد توجه مذاکره‌کنندگان قرار ندارد. جریان‌هایی در خارج از کشور به دنبال یک ایران ضعیف با نرخ بالای بیکاری و قدرت اقتصادی پایین هستند. این در حالی است که برزخ تحریم‌ها نیز در همین راستاست و اقتصاد ایران را ضعیف می‌کند.

اهداف از ضعیف شدن ایران چیست؟ اقتصاد در این زمینه چه نقشی دارد؟

هنگامی که یک کشور از نظر اقتصادی ضعیف باشد می‌توان انواع و اقسام فشارها را به آن وارد کرد. صنعتی که در ایران وجود دارد بر پایه تکنولوژی کشورهای غربی است. فولاد، نفت، گاز، پتروشیمی، کمنلوژی و حتی صنایع کوچک‌تر مانند لوازم خانگی و خودرو بر پایه تکنولوژی غربی است. روسیه و چین نیز در این زمینه به کشورهای غربی وابسته هستند. به‌عنوان مثال وضعیت صنعت خودرو در روسیه مانند وضعیت صنعت خودرو در ترکیه است. در این دو کشور ساخت و مونتاژ خودرو بر پایه تکنولوژی کشورهای غربی است. روسیه در زمینه لوازم خانگی که اروپایی‌ها از این صنعت خارج شده‌اند و بازار جهانی در اختیار کره جنوبی قرار گرفته برای تأمین لوازم خانگی خود دست به دامن شرکت‌های کره جنوبی شده است. اگر ما به وضعیت ایران نه از نگاه سیاسی و بلکه با نگاه اقتصادی نگاه کنیم به این جمع‌بندی می‌رسیم که اهداف ملی ما یک ایران صنعتی و مرفه است که بتواند از ذخایر خدادادی و زیرزمینی خود استفاده کند و مردم در رفاه اقتصادی زندگی کنند. در شرایط کنونی تحریم‌های شریابطی را به وجود آورده‌اند که حتی اجرای پروژه‌های نه‌چندان پیچیده فنی هم در ایران امکان‌پذیر نیست. در شرایط تحریم نه کشورهای پیشرفته قطعات موردنیاز این پروژه‌ها را به ایران می‌دهند و نه مقرون‌به‌صرفه است که این قطعات در ایران تولید شود. اغلب این قطعات نیز در انحصار چند کشور غربی هستند که با آمریکا که ایران را

در مذاکرات هسته‌ای منافع اقتصادی کشور دنبال نمی‌شود

یک اقتصاد ضعیف می‌تواند کشور را ضعیف کند

بخواهیم از موقعیت ترانزیتی خود استفاده کنیم روسیه آن بر نمی‌تابد. از سوی دیگر کشورهای غربی نیز شاید از نظر اقتصادی از این تغییر استقبال کنند، اما کشوری مانند مصر دوست ندارند موقعیت ترانزیتی که به واسطه کانال سوئز دارد را به ایران منتقل کند. چینی‌ها نیز به دنبال منابع غنی افغانستان هستند که در شرایط کنونی در اختیار طالبان قرار گرفته است. در این زمینه، چینی‌ها حتی حاضر هستند با گروه‌هایی که هیچ‌کس آنها را به رسمیت نشناخته وارد مذاکره شوند تا جاده ابریشم را به‌جای اینکه از مسیر سنتی خود یعنی ایران عبور بدهند به سمت افغانستان و پاکستان بکشاند تا منافشان تأمین شود.

آیا دیپلماسی کنونی کشور می‌تواند منافع ملی را تأمین کند؟

برخی مدل ونزولنا را برای ایران توصیه می‌کنند و معتقدند در ونزولنا نیز بنزین پیدا نمی‌شود و تولید نفت آنها کاهش پیدا کرده است. این احتمال وجود دارد که این اتفاق در ایران نیز رخ بدهد. واقعیت این است که شرایط ایران با ونزولنا متفاوت است. ایران با کره شمالی نیز فرق می‌کند. کره شمالی زاینده جنگ در شبه جزیره کره در سال ۱۹۵۳ است و عمر زیادی ندارد. ونزولنا نیز زاینده فروپاشی استعمار اسپانیاست و تاریخ طولانی ندارد. این در حالی است که ایران دارای یک تاریخ ۱۰ هزار ساله و یک تمدن بزرگ است. ایرانیان بنیان‌گذار نخستین امپراتوری جهان هستند. هر ایران زمانی که متولد می‌شود می‌داند که وارث یک تمدن غنی است و در سرزمینی به دنیا آمده که دارای دریایی از ثروت است. اینکه ما این تصور را داشته باشیم که شرایط ایران مانند سوریه، کره شمالی و یا ونزولنا شود اما خطری حاکمیت را تهدید نمی‌کند یک تصور اشتباه است. کسی که وارد فضای سیاسی می‌شود که مبتنی بر دین باشد دارای مسئولیت‌های سنگینی است. توصیه‌هایی زیادی در اسلام مذهب شیعه شده که تا هر کجا که امکان دارد به دنبال علم برآید. در روابط‌های اسلامی حتی ذکر شده که مردم می‌توانند در مقابل حاکمانی که متناسب با شرایط آنها جامعه‌ها را ره نمی‌کنند انتقاد کنند. توصیه‌ای که من به تیم مذاکره‌کننده ایرانی دارم این است که در ابتدا باید به فکر منافع اقتصادی مردم ایران در مذاکرات باشند. این شایسته نیست که در رسانه‌های معاند کار یکا تو‌هایی از مردم ایران کشیده شود که روی شبکه‌های نفت قرار دارند اما برخی در سطل زباله به دنبال مواد غذایی خود هستند. این شایسته مردم ایران نیست که برخی حتی شرایط استفاده از گوشت سفید را نداشته باشند به این دلیل که خوراکی آن باید از خارج از کشور وارد شود. من معتقدم باید دوست و دشمن را از هم تفکیک بدهیم. نباید همه تخم‌مرغ‌هایمان را در سبد روسیه و چین قرار بدهیم. ما باید به سمتی حرکت کنیم که با جهان تعامل سازنده و مثبت داشته باشیم و در راستای تنش‌زدایی حرکت کنیم. ما راهی به‌جز تعامل با جهان نداریم و دولت سیزدهم باید در این مسیر قرار داشته باشد. من به‌عنوان یک اقتصاددان به تیم مذاکره‌کننده هسته‌ای ایران توصیه می‌کنم منافع ملی مردم ایران بر هر چیز دیگری ارجحیت بدارند و باید در مذاکرات تنها به منافع ملی مردم ایران توجه کنند.

اصولگرایان روی آزادسازی پول‌های ایران در کره جنوبی مانور تبلیغاتی داده و با عنوان اینکه این اتفاق بدون پرچام و اف‌ای تی اف رخ داده آن را یک دستاورد برای تسلیم کردن آمریکا می‌دانند. آیا در واقع چنین اتفاقی رخ داده است؟

آزاد شدن پول‌های بلوکه شده ایران در کره جنوبی همراه با پیش شرط است و استفاده ایران از این پول‌ها به صورت محدود است. به همین دلیل نمی‌توان آن را دستاورد قلمداد کرد. نکته مهم در این زمینه این است که در ظاهر گفته می‌شود که ایران در مذاکرات به نداشته شدن تحریم‌هاست. با این وجود به این نکته اشاره نمی‌شود که ایران کشوری است که صادرکننده مواد خام به جهان است و به دلیل تحریم‌ها قدرت و توانایی این را ندارد که به‌رغم اینکه بزرگ‌ترین تولیدکننده زعفران جهان است آن را با برن خود به بازار جهانی عرضه کند. ما برای حفظ تمدن ۱۰ هزارساله ایران ناچار هستیم با توجه به تکنولوژی‌هایی که فعلاً فقط در اختیار کشورهای غربی است بین ۷ تا ۷۵ میلیارد مترمکعب آب از دریا شیرین سازی و به فلات مرکزی ایران منتقل کنیم. تاریخ خاورمیانه نیز نشان داده که بر اثر خشکسالی‌های مداوم برخی از تمدن‌ها از بین رفته‌اند. به همین دلیل خشکسالی که امروز کشور را شدیداً تهدید می‌کند می‌تواند به موجودیت فیزیکی ایران آسیب بزند. سرنوشت آینده ایران به مذاکرات هسته‌ای گره خورده است. ایران کشوری است که دارای یک موقعیت استثنایی در زمینه ترانزیت است. برخی از کارشناسان برجسته بین‌المللی عنوان می‌کنند که چنانچه موقعیت ترانزیتی ایران در حال احیا شدن باشد و از بندر چابهار به آسیای میانه و از طریق بندر امام به مرز بازرگان متصل شود که دروازه ورود به اتحادیه اروپاست در عمل کانال سوئز از حیز انتفاع می‌افتد. اگر ما

سختگوی ستاد انتخابات کشور گفت تا ساعت ۱۴ روز شنبه، ۲۲ هزار و ۳۱۸ نفر از متقاضیان داوطلبی انتخابات مجلس شورای اسلامی، اطلاعات خود را در سامانه پنجره واحد خدمات وزارت کشور، ثبت کرده‌اند. به گزارش ایسنا، محسن اسلامی با اعلام این خبر افزود: ۴ هزار و ۵۸۷ نفر متقاضی داوطلبی انتخابات تا نهم‌روز ششمین روز پیش‌ثبت نام، اطلاعات خود را در این سامانه ثبت کرده‌اند. سختگوی ستاد انتخابات کشور اضافه کرد: ۳۹ درصد از متقاضیان داوطلبی نمایندگی ۳۰ تا ۴۰ ساله؛ ۳۶ درصد ۴۰ تا ۵۰ سال، ۲۰ درصد ۵۰ تا ۶۰ سال و ۵ درصد هم ۶۰ تا ۷۵ سال هستند. به گفته اسلامی، تاکنون ۱۳ درصد متقاضی‌ها زتان و ۸۷ درصد از مردان بوده‌اند. وی درباره وضعیت تحصیلات

متقاضیان هم اظهار کرد: «۷۲ درصد پیش‌ثبت‌نام کنندگان با مدرک کارشناسی ارشد، ۱۴ درصد دکتر، ۱۱ درصد با مدرک کارشناسی با سابقه ایثارگری و نمایندگی مجلس و ۵۳ درصد هم تحصیلات حوزوی داشته‌اند». طبق قانون جدید انتخابات، پیش‌ثبت نام متقاضیان داوطلبی انتخابات دوازدهمین دوره مجلس شورای اسلامی از ۱۶ مرداد آغاز شد و تا ساعت ۱۸ روز یکشنبه ۲۲ مرداد ماه ادامه دارد. این مهلت تمدید نخواهد شد و ثبت نام قطعی داوطلبان که از ۲۷ مهرماه به مدت یک هفته انجام خواهد شد، منوط به انجام پیش‌ثبت نام است. انتخابات دوازدهمین دوره مجلس شورای اسلامی هم‌زمان با انتخابات ششمین دوره مجلس خبرگان رهبری، ۱۱ آفرینده اسماصل در سراسر کشور برگزار خواهد شد.

۳۲ هزار نفر اطلاعات خود را ثبت کردند

بر اساس آمار گمرک روسیه، مبادلات تجاری میان مسکو و تهران در بازه ژانویه و اکتبر ۲۰۲۲ به ۴ میلیارد دلار رسیده است که از حجم کل مبادلات در سال ۲۰۲۱ عبور کرده است. صادرات روسیه به ایران ۲۷ درصد رشد کرده و صادرات ایران به این کشور نیز رشد ۱۰ درصدی داشته است. ایران و اتحادیه اقتصادی اوراسیا (روسیه، قزاقستان، بلاروس، ارمنستان و قرقیزستان) در اوایل سال جاری به منظور تضمین جابه‌جایی آزاد کالا، خدمات، سرمایه و کارگران میان کشورهای عضو یک تفاهم‌نامه برای ایجاد یک منطقه آزاد تجاری امضا کردند. اخیراً نیز معاون وزیر اقتصادی روسیه از ایجاد اتحادیه فناوری و تدارکات (جیستیک) در روسیه با همراهی مقامات ایرانی خبر داده است. سال گذشته نیز، این کشورها به توافق‌های متعددی از جمله برای خرید تجهیزات هواپیما، ساخت مشترک خطوط لوله گاز و توسعه میدان گاز دست یافتند.

بیشترین تجارت ایران و روسیه در چه حوزه‌ای است؟

بین کشورهای حاشیه دریای خزر، ایران رتبه دوم را در تجارت با روسیه به خود اختصاص داده است. عمده تجارت بین دو کشور به تبادل در زمینه کشاورزی اختصاص دارد. براساس آمارهای «ولادیمیر ایوین» معاون گمرک فدرال فدراسیون روسیه اعلام کرد، ۹۰ درصد صادرات روسیه به ایران در حوزه مواد خام غذایی و کشاورزی است. البته از کل سهم واردات از ایران به روسیه ۶۰ درصد اختصاص به محصولات کشاورزی دارد و ایران مواد معدنی، مواد ساختمانی، محصولات پلاستیکی و تعدادی دیگر از کالاها را به فدراسیون روسیه صادر می‌کند. ایران طی یک‌سال بیش از ۱۰ میلیارد دلار واردات گندم، ذرت و جو، دانه‌های روغنی و نهاده‌ها را دارد، بر این اساس روسیه ظرفیت تأمین این کالاها را دارد. از همین رو اقداماتی برای افزایش روابط بین دو کشور در حال انجام است.

براساس برنامه‌ریزی‌هایی که بین دو کشور انجام شده است، بنا بر افزایش تجارت دو کشور گذشته است. به نحوی که این روزها اقداماتی برای فراهم کردن بسترها برای تجارت انجام می‌شود. یکی از این اقدامات که هادی تیزهوش تابان، رئیس اتاق بازرگانی مشترک ایران و روسیه بر آن تأکید کرده است، در زمینه لجستیک است. در حال حاضر به‌خاطر کم عمق شدن دهانه ولگا کشتی‌های ایرانی و روسی با ۶۰ تا ۷۰ درصد ظرفیت اقدام به حمل بار می‌کنند. در نتیجه لایروبی و در دیگر اقداماتی برای استفاده حداکثری از ظرفیت‌ها انجام می‌گیرد. ضمناً تیزهوش تابان تأکید کرد: «بخش خصوصی و بخش دولتی در حال خرید چند کشتی باری از جمله کشتی رود- رو برای افزایش فعالیت تجاری در دریای خزر هستند و کشی‌رانی دریای خزر هم با اقدامات مؤثری را که آغاز کرده در حال افزایش ناوگان تجاری در خزر است.» از دیگر اقدامات صورت گرفته بین دو کشور امضای موافقت‌نامه حذف دریافت برخی از عوارض گمرکی بین دو طرف است. در عین حال دولت روسیه در حال ساخت ۱۶ کشتی باری برای استفاده آن‌ها در مسیر کریدور «شمال – جنوب» است. لئونید لوزجیکو نائب‌رئیس هیئت مدیره «برنامه‌ریزی‌های به عمل آمده حجم تجارت ۲ تا ۳ میلیارد تاسال ۲۰۲۵ به هفت میلیارد، و ۵۰۰ میلیون دلار خواهد رسید.» علی حسینیان از صادرکنندگان کالا به روسیه نیز چندین بار پیش گفته بود: «بر اساس هدف گذاری صورت گرفته، در کوتاه مدت قرار است حجم تجارت دو کشور به ۸ میلیارد دلار (در سال ۲۰۲۱ حدود ۴ میلیارد دلار بوده است) برسد و پس از آن، این عدد به ۴۰ میلیارد دلار خواهد رسید.»

سابقه تجارت تهران و مسکو

در سال‌های گذشته ایران به علت روابط نسبتاً خوبی که با کشور روسیه دارد، تلاش کرده است تا تجارت بین دو کشور را افزایش دهد، گرچه این تجارت همچنان با حداقل ظرفیت‌ها انجام می‌شده است و بستر مناسب برای تجارت بین دو کشور فراهم نبوده است. با این حال آمارهای گمرک نشان می‌دهد، طی ۱۵ سال اخیر تجارت ایران-روسیه روند بسیار متفاوتی را طی کرده است. از سال ۱۳۸۷ تا ۱۳۹۰ صادرات ایران به روسیه بین ۳۳۰ تا ۳۷۰ میلیون دلار در نوسان بوده است. اما از سال ۱۳۹۸ و با مطرح شدن حضور ایران در اتحادیه اقتصادی اوراسیا و با اراده دولت سیزدهم، حجم صادرات ایران به روسیه به بیش از ۵۰۰ میلیون دلار رسید و در سال ۱۳۹۰ نیز این مقدار به لحاظ وزن و ارزش رشد ۲۴ تا ۲۸ درصدی داشته است. اخیراً شاهد آن بودیم ظرفیت بزرگی برای تجارت با روسیه شکل گرفته است. در واقع یک بازار ۱۰۰ میلیارد دلاری تحت تأثیر تحریم‌های غرب علیه روسیه برای کالاهای ایرانی در این کشور ایجاد شده است. باید دید شرکت‌های ایرانی تا چه حد توان تأمین این نیازها و گرفتن سهم بیشتر از بازار ۱۰۰ میلیارد دلاری روسیه را دارند.

مشکلات تجارت ایران و روسیه

اخیراً فاطمه مقیمی، عضو هیات رئیسه اتاق تهران درباره مشکلات تجارت بین دو کشور به دو موضوع فرسودگی کشتی‌های ایرانی و انتظار طولانی مدت در بنادر روسیه اشاره کرده است. او همچنین به مشکل انقباضی رواید رانندگان اشاره کرده و گفته است: «رواید رانندگان باید برای دوره‌ای دراز مدت صادر شود که برای هر بار ارسال محموله نیاز به اخذ مجدد ویزا نباشد. لغو روایدی می‌تواند به عنوان یک راهکار کاربردی مورد توجه قرار گیرد.» او همچنین تأکید کرده است که با افزایش تجارت بین دو کشور و افزایش تقاضای برای صادرات، شرکت‌ها با مشکل تأمین کشتی مواجه شده‌اند و شرکت‌های فعلی جوابگوی فضای جدید تجارت بین دو کشور نیست.»